

rynku [Financial problems of formation and development of the agricultural market]." Available to: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/470/35/>. Accessed: 08 Feb. 2018.

2. Amosov, O.Yu. *Istoriia ekonomiky ta ekonomichnoi diialnosti [History of economy and economic activity]*. Kharkiv: Mahistr, 2013. Print.

3. Oleksenko, R.I. "Theoretical views on competition, its role in the arrnus ceknoři ekono mics." *Agrosvit7* (2008): 30-35. Print.

4. Kene, F. "Obshchie printsipy ekonomicheskoy politiki zemledelcheskogo gosudarstva i primechaniia k etim printsipam [General principles of the economic policy of the state of agricultural and notes to these principles]." Available to: <http://economuch.com/otnosheniy-ekonomicheskikh-istoriya/izbrannyie-ekonomicheskie-sochineniya.html>. Accessed: 08 Feb. 2018.

5. Datsii, O. "Innovations - the main active force of scientific and technological progress for the preservation of the environment." *Economy and the state* 5 (2017): 4-9. Print.

6. Luzan, Yu.Ya. "Rozvytok derzhavnoi pidtrymky ahrarnoho sektora Ukrainy v umovakh chlensta v SOT [Development of state support for the agricultural sector in terms of Ukraine's membership in the WTO]." *Oblik i finansy APK* 3 (2008): 4-10. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.1240884

УДК 351:338.48

*Шведун В. О., д.держ.упр., с.н.с., ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків,
Ахмедова О. О., к.держ.упр., доц., ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків*

*Shvedun V., Doctor of Sciences in Public administration, Senior Researcher,
Head of the Department on Management of the Research, Educational and
Production Center, National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv,
Akhmedova O., Ph.D in Public administration, Associate Professor, Research
Officer of National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv*

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ ЩОДО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ
ТА РЕКРЕАЦІЙНИХ ПОСЛУГ**

**STATE REGULATION OF ECONOMIC CAPACITY OF THE
UKRAINIAN CARPATHIANS CONCERNING DEVELOPMENT
OF TOURIST AND RECREATIONAL SERVICES**

В статті вдосконалено процеси державного регулювання економічного потенціалу Карпатського регіону України щодо розвитку туристичних і рекреаційних

послуг. Зокрема, проаналізовано сучасний стан туристичного ринку України у цілому. Виокремлено напрями державного регулювання розвитку туристично-рекреаційного комплексу Карпатського регіону України. Виділено найбільш перспективні орієнтири стосовно розвитку рекреаційних послуг Карпатського регіону України. Окреслено пріоритети державного регулювання економічного потенціалу Карпатського регіону України.

Ключові слова: державне регулювання, економічний потенціал, Карпатський регіон України, туристичні та рекреаційні послуги.

The processes of state regulation of economic capacity of the Carpathian region of Ukraine concerning development of tourist and recreational services are improved in the article. In particular, the current state of the tourist market of Ukraine in general is analyzed. The directions of state regulation of development of a tourist and recreational complex of the Carpathian region of Ukraine are given. The most perspective reference points concerning development of recreational services of the Carpathian region of Ukraine are allocated. The priorities of state regulation of economic capacity of the Carpathian region of Ukraine are outlined.

Keywords: state regulation, economic potential, Carpathian region of Ukraine, tourist and recreational services.

Постановка проблеми. Карпатський регіон України має потужний потенціал для розвитку вітчизняного туристично-рекреаційного комплексу. Однак оцінка економічного розвитку Карпатського регіону України в державному вимірі свідчить що, за наявності багатого природно-ресурсного забезпечення, спостерігається відсутність необхідного обсягу виробничих, трудових, матеріальних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань, присвячених розвитку туристичної сфери й індустрії в Україні здійснювали численні автори, серед яких доцільно згадати таких, як: О. А. Мельниченко [2], С. І. Сисоєва [3], О. М. Білотіл [1] та ін.

Проте, в науковій літературі недостатньо уваги приділяється пропозиціям щодо державного регулювання потенціалу Карпатського регіону України в контексті підтримки та розвитку його економічного потенціалу для забезпечення туристично-рекреаційної діяльності.

Постановка завдання. Враховуючи вищезазначене, метою статті є вдосконалення процесів державного регулювання економічного потенціалу Карпатського регіону України щодо розвитку туристичних і рекреаційних послуг. Для досягнення поставленої мети в роботі пропонується вирішити такі завдання:

- проаналізувати сучасний стан туристичного ринку України у цілому;
- виокремити напрями державного регулювання розвитку туристично-рекреаційного комплексу Карпатського регіону України;
- виділити найбільш перспективні орієнтири стосовно розвитку рекреаційних послуг Карпатського регіону України;

- окреслити пріоритети державного регулювання економічного потенціалу Карпатського регіону України.

Виклад основного матеріалу. Слід відзначити поступове відновлення туристичного ринку Україні протягом 2017 року по відношенню до різкого зменшення його обсягу у 2014 та 2015 роках:

– вже протягом I півріччя 2017 року Україну відвідало 6,3 млн. туристів, що перевищує значення аналогічного періоду минулого року на 8,7%;

– збільшення обсягів туристичного ринку у напрямку країн-членів ЄС склало понад 15%;

– переважна кількість іноземних туристів у 2017 році була представлена громадянами Угорщини, Польщі, Словаччини, Туреччини, Ізраїлю, Німеччини, Молдови та Республіки Білорусь. При цьому слід відмітити, що у цьому контексті спостерігаються такі тенденції:

– кількість туристів з Республіки Білорусь у 2017 році збільшилася на 373,2 тис. осіб порівняно з 2016 роком;

– кількість туристів з Туреччини – на 27,6 тис. осіб;

– кількість угорських туристів – на 26,7 тис. осіб;

– кількість туристів, що прибули з Молдови – на 26,3 тис. осіб;

– кількість румунських туристів – на 25,8 тис. осіб;

– кількість туристів з Ізраїлю – на 23,4 тис. осіб;

– кількість німецьких туристів – на 17,1 тис. осіб.

Загальний розподіл в'їзного туризму в Україні за країнами-лідерами у 2017 році за даними Держкомстату наведено у табл. 1.

Табл. 1

Розподіл кількості в'їзних туристів в Україні за країнами-лідерами у 2017 році

Країна	Кількість іноземних громадян, осіб	Частка на ринку туристичних послуг України, %
Республіка Молдова	4 435 664	31,2
Російська Федерація	1 464 764	10,3
Угорщина	1 058 970	7,4
Польща	1 144 249	8,0
Білорусь	2 727 645	19,2

При цьому загальна кількість іноземних туристів в Україні у 2017 році склала 14 229 642 осіб.

Крім того, серед позитивних результатів розвитку українського туризму слід відзначити такі:

– перше місце у світі стосовно доступності вартості проживання;

– друге місце – за ступенем задовільності іноземних туристів власним рівнем добробуту в Україні;

– 45% іноземних громадян, які відвідали Україну, вважають, що вартість життя у країні є доступною.

Потенційні перспективи розвитку рекреаційного туризму Карпатського регіону України в масштабі Європи великі. Слід виділити два географічних регіони, які є найбільш привабливими:

– Азово-Чорноморське узбережжя;

– Карпатський регіон.

Ці території уможливають щорічне забезпечення рекреантів всіма необхідними природними ресурсами, зокрема, лікувальними.

Карпатський регіон складає 18,8% від загального рекреаційного потенціалу країни. Це обумовлено наступними чинниками:

– сприятливими кліматичними умовами;

– наявністю суттєвих запасів гідрокарбонатно-сульфатних, натрієво-кальцієвих, кальцієво-магнієвих, сульфатних, сульфідних, вуглекислих вод та грязей, які уможливають активний розвиток і розширення територіально-рекреаційних комплексів не тільки всеукраїнського, а й міжнародного значення [3].

Розвиток туристично-рекреаційного комплексу Закарпаття доцільно здійснювати за рахунок таких державних заходів:

– наявність підтримки туристичної галузі з боку держави та активне сприяння залученню до цього процесу підприємств та організацій інших сфер діяльності та різних форм власності;

– побудова нового необхідного матеріально-технічного базису і належної інфраструктури;

– надання можливості управління регулювання туристичної діяльності не тільки на вищому державному рівні, а й на рівні місцевого самоврядування, підключення до цього процесу приватних структур;

– раціональне використання елементів національної історії та культури українського народу для приваблення туристів та збільшення обсягів внутрішнього та в'їзного туризму;

– створення державних стандартів для регулювання процесів обслуговування туристів;

– зміцнення здоров'я населення України, підвищення рівня його екологічної культури, формування нових духовних та соціальних цінностей [1; 2].

Достатньо потужною у розвитку рекреаційних послуг України можна вважати Львівську область. У місті ефективно функціонує 256 організацій, які надають туристичні та рекреаційні послуги. В цілому в цих підприємствах працює близько 2000 осіб. Протягом минулого року до Львівської області завітало 120000 осіб, з яких іноземні громадяни складають 30000 осіб. Така кількість туристів є більшою в 1,3 рази, ніж у попередньому періоді.

Львівська область представлена шістьма курортами переважно баль-

неологічної специфіки. Діє 127 санаторіїв, які протягом минулого року обслужили 240000 осіб. Це надало можливість не тільки здійснювати лікування й оздоровлення людей, а й дозволило створити нові робочі місця, завдяки чому вирішило частково соціальні проблеми та дещо поповнило бюджети на місцевому та державному рівнях.

Також постають актуальні завдання віднесення території до курортних і відповідної розробки місцевими управліннями техніко-екологічних обґрунтувань для затвердження Верховною Радою України.

Місцеве самоврядування також повинне розробляти програми з підтримки розвитку туристичних та рекреаційних зон і частково виділяти гроші на їх покращення.

Нещодавно Кабінетом Міністрів України було створено державну туристичну адміністрацію. Відповідно, вперше в державному бюджеті окремою статтею були виділені кошти на розвиток туристичної і санаторно-курортної сфери – 1,5 млн. грн.

Ці кошти варто спрямувати на створення спеціальних програм з удосконалення інфраструктури туризму і курортів, інвентаризацію існуючого туристичного обладнання, методичну роботу з пам'ятками культури та історії, організацію спеціальних семінарів та тренінгів.

Існує також і ряд перспектив в інтеграції областей – було започатковано раду з розвитку туризму Карпатського регіону, до складу якої потрапили Львівська, Івано-Франківська, Чернівецька і Закарпатська області [4; 5].

Висновки. В цілому, виходячи з результатів проведеного дослідження, можна зробити такі висновки.

1. Проаналізовано сучасний стан туристичного ринку України у цілому. Незважаючи на суттєве зниження обсягів вітчизняного туристичного ринку протягом 2014–2015 років, у 2017 році спостерігалось його пожвавлення. Зазначено, що кількість в'їзних туристів у I півріччі 2017 року перевищило відповідне значення аналогічного періоду минулого року на 8,7%.

2. Виокремлено напрями державного регулювання розвитку туристично-рекреаційного комплексу Карпатського регіону України: підтримки туристичної галузі з боку держави; формування адекватної туристично-рекреаційної інфраструктури та матеріально-технічної бази; уможливлення державного регулювання туристичної діяльності на вищому державному рівні та на рівні місцевого самоврядування; раціональне використання елементів національної історії та культури українського народу з метою збільшення обсягів внутрішнього та в'їзного туризму; впровадження державних стандартів для регулювання процесів обслуговування туристів.

3. Виділено найбільш перспективні орієнтири стосовно розвитку рекреаційних послуг Карпатського регіону України. Підкреслено, що достатньо потужною стосовно розвитку рекреаційних послуг України можна вважати Львівську область. Зокрема, у межах даної області присутня можливість не тільки здійснювати лікування й оздоровлення людей, а й створення нових

робочих місць, що, в свою чергу дозволить частково вирішити соціальні проблеми та поповнити бюджети на місцевому та державному рівнях.

4. Окреслено пріоритети державного регулювання економічного потенціалу Карпатського регіону України.

Акцентовано увагу на питаннях віднесення територій до курортних і відповідної розробки місцевими управліннями техніко-екологічних обґрунтувань для затвердження Верховною Радою України.

Список використаних джерел

1. Білотіл О. М. Формування стратегії розвитку державного управління в туристичній індустрії Причорноморського регіону України [Електронний ресурс] / О. М. Білотіл // Теорія та практика державного управління. – 2015. – Вип. 3. – С. 65–70. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpdu_2015_3_13.

2. Мельниченко О. А. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні : монографія / О. А. Мельниченко, В. О. Шведун. – Х. : НУЦЗУ, 2017. – 154 с.

3. Сисоєва С. І. Механізми управління туристичним бізнесом в Україні [Електронний ресурс] / С. І. Сисоєва // Актуальні проблеми державного управління. – 2014. – № 2. – С. 75–80. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2014_2_12/.

4. Шведун В. О. Інноваційні шляхи формування ефективних комерційних зв'язків сучасних підприємств туристичної індустрії / В. О. Шведун // Бизнес Информ. – 2010. – № 10. – С. 180–182.

5. Шведун В. О. Шляхи підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств в контексті їх маркетингової діяльності / В. О. Шведун // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. – К. : КНЕУ, 2012. – С. 520–528. – (Спец. вип. Економіка підприємства: теорія та практика).

References

1. Bilotil, O.M. "Formuvannya stratehiyi rozvytku derzhavnoho upravlinnya v turystychniy industriyi Prychornomors'koho rehionu Ukrayiny [Formulation of the strategy of development of public administration in the tourist industry of the Black Sea region of Ukraine]." *Theory and practice of public administration* 3 (2015): 65–70. Print.

2. Mel'nychenko, O.A. and Shvedun, V.O. *Osoblyvosti rozvytku industriyi turyzmu v Ukrayini [Features of development of the tourism industry in Ukraine]*. 2017, Kharkiv: NUCPU. Print.

3. Sysoyeva, S.I. "Mekhanizmy upravlinnya turystychnym biznesom v Ukrayini [Mechanisms of management of travel business in Ukraine]." *Current problems of public administration* 2 (2014): 75–80. Print.

4. Shvedun, V.O. "Innovatsiyni shlyakhy formuvannya efektyvnykh komertsyynnykh zv'yazkiv suchasnykh pidpryyemstv turystychnoyi industriyi [Innovative ways of formation of effective commercial communications of the modern enterprises of the tourist industry]." *Business Inform* 10 (2010): 180–182. Print.

5. Shvedun, V.O. "Shlyakhy pidvyshchennya konkurentospromozhnosti turystychnykh pidpryyemstv v konteksti yikh marketynhovoyi diyal'nosti [The ways of increase of competitiveness of the tourist enterprises in the context of their marketing activity]." *Formation of market economy* (2012): 520–528. Print.